

zaaknummer 2011 T 558(1)

29 mei 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.B.M. Kaaij, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wijlen) **Zuster [naam]**,
geboren op [datum], onbekend of aangeklaagde nog in leven is,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tot [datum] lid van de Congregatie van de Zusters van Barmhartigheid

en:

(wijlen) **zuster**,
personalia onbekend,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
in [jaartal] werkzaam in '[internaat]' te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 27 juni 2014.

Op 22 augustus 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat.

Op 29 april 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. mr. M.B.M. Kaaij.

Namens de Congregatie is verschenen mr. R.P. Baetens, advocaat.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een gezin met drie kinderen (klager en zijn twee zussen). De vader van klager sloeg zijn moeder regelmatig en spoorde haar aan om als prostituee te werken. Er kwamen dan ook veel mannen over de vloer in de ouderlijke woning. Tussen deze mannen vond de moeder van klager een nieuwe liefde en ging er met hem vandoor. Zij nam klager en zijn zussen met zich mee. Omdat de moeder van klager regelmatig van onderdak wisselde,

greep de opa van klager op enig moment in. In [jaartal] kwam ook de Kinderbescherming in actie met als gevolg dat klager met zijn zussen in kindertehuis '[internaat]' te [plaats] werden geplaatst. Zowel vader als moeder werden in datzelfde jaar uit het ouderlijk gezag ontzet.

Klager was negen jaar oud toen hij met zijn zusjes in kindertehuis '[internaat]' te [plaats] werd geplaatst. Hij werd ontvangen door nonnen die in het zwart gekleed waren. Een non in witte kleding bracht klager naar een slaapzaal. Klager vermoed dat deze vrouw (nog) geen non was, maar een opleiding aan volgen was. Op de slaapzaal zag klager allemaal kinderen die met hun hoofden heen-en-weer aan het slaan waren of zich telkens achterover in hun bed lieten vallen. Achteraf denkt klager dat dit kinderen waren met een psychische afwijking. Dit, en de reis naar het tehuis, maakte veel indruk op klager. Op deze slaapzaal bleek geen plek voor klager te zijn en klager werd naar een aparte slaapcabine gebracht. Klager ging naar bed en lag, door alle indrukken, in bed te huilen. De nachtzuster (aangeklaagde 2) kwam bij klager kijken en vroeg of hij heimwee had. Vervolgens kroop zij bij klager in bed en sloeg haar armen van achteren om hem heen. Daarna draaide ze klager om en stopte de hand van klager in haar onderbroek. Klager moest met zijn vinger(s) in de vagina van aangeklaagde 2 gaan. Voor zijn gevoel moest klager dit erg lang doen. Terugdenkend aan dat moment denkt klager niet dat aangeklaagde 2 een orgasme kreeg. Toen klager mocht stoppen ging de ze terug naar haar eigen slaapcabine. De volgende dag herhaalde dit zich. In de herinnering van klager is hij twee of drie keer op deze wijze door aangeklaagde 2 misbruikt. Nadat klager naar een andere slaapzaal werd overgeplaatst, heeft hij aangeklaagde 2 nooit meer gezien.

In '[internaat]' was ook aangeklaagde 1 werkzaam. Al direct had klager grote moeite met aangeklaagde 1.

Klager was bevriend met [naam]. Op een gegeven moment stonden hij en [naam] in een omarming met elkaar op de trap. Net op het moment dat [naam] de arm van klager naar haar kruis duwde, kwam aangeklaagde 1 aangelopen. Zij haalde hen direct uit elkaar en nam klager mee naar de doucheruimte. Samen met klager ging ze de doucheruimte binnen en deed de deur van binnenuit op slot. In de doucheruimte stond een tafel met stoelen en klager ging zitten. Aangeklaagde 1 trok een deel van haar kleding uit en stapte een douchecabine in. Na een tijdje kwam ze helemaal naakt naar buiten en nam klager -die al zijn kleren en schoenen nog aan had- mee onder de douche. Onder de douche gaf aangeklaagde 1 klager een stuk zeep en zei tegen hem dat hij haar moest wassen. Daarbij leidde ze de arm van klager naar haar kruis. Klager durfde geen weerwoord te geven. Zonder washand en met de zeep waste klager de schaamstreek van aangeklaagde 1. Hierbij kwam hij met zijn vinger(s) in de vagina van aangeklaagde 1. Klager herinnert zich niet dat aangeklaagde 1 een orgasme kreeg. Na enige tijd droogde aangeklaagde 1 zich af, kleepte zich aan en verliet de doucheruimte. Klager liet zij daar achter. Omdat al zijn kleren nat waren geworden, wong klager zijn kleren uit en legde deze over de verwarming om te drogen. Toen klager na verloop van tijd door aangeklaagde 1 werd opgehaald, voelden zijn kleren nog klam aan.

Vrij snel na dit voorval werd klager overgeplaatst [internaat] te [plaats].

2.2. Onder meer door de gebeurtenissen in '[internaat]' heeft klager jarenlang zijn gevoel uitgeschakeld. De ervaringen die hij daar heeft opgedaan hebben klager het gevoel gegeven dat hij geen recht heeft op een eigen inbreng in zijn leven. Tot op heden wantrouwt hij anderen en heeft hij bindingsangst. Klager ervaart een blokkade in zijn leven. Dit heeft effect gehad op zijn relatie met zijn echtgenote en zijn kinderen. Uiteindelijk heeft dit ertoe geleid dat klager in therapie is gegaan om te werken aan zijn hechtingsproblemen. Klager heeft drie jaar therapie gehad. Tijdens de therapie is het leven in het kindertehuis ook aan de orde

geweest en is het misbruik benoemd. Dit vond eind jaren [periode] plaats. Klager dacht dat hij alles verwerkt had.

Eind [jaartal] kwamen echter weer dingen naar boven, nadat de eerste berichten van seksueel misbruik binnen de R.-K. Kerk naar buiten kwamen. Klagers dagelijkse werkzaamheden werden hierdoor beïnvloed. Als gevolg hiervan is klager op [datum] in de Ziektewet beland. Op advies van zijn huisarts is klager psychotherapie gaan volgen.

Wat extra meespeelde bij het opkomen van het oude zeer, was de aanstelling van een vrouwelijke directeur aan de [instituut] waar klager werkte in [jaartal]. Haar manier van doen versterkte de belevenissen van klager met aangeklaagde 1. Ondanks alle hulp die klager kreeg, kon hij zich niet meer voor 100% inzetten. In overleg is hem eervol ontslag verleend. Klager kon niet anders.

2.3. Klager verzoekt de Klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij wenst erkenning te krijgen voor hetgeen hem door aangeklaagde aan is gedaan en dat excuses worden aangeboden door de verantwoordelijke kerkelijke gezagsdrager.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Niet is bekend of aangeklaagde 1 nog in leven is. Namens de Congregatie is door mr. R.P. Baetens een schriftelijke reactie opgesteld. Hierin schrijft hij dat aangeklaagde 1 op [datum] is ingetreden en op [datum] weer is uitgetreden. In de tijd waarin aangeklaagde 1 lid was van de Congregatie, heeft zij gewerkt in [internaat] te [plaats]. In het verleden zijn geen signalen binnengekomen dat aangeklaagde 1 zich op enigerlei wijze zou hebben misdragen. Haar uittreden kan daarmee niet in verband worden gebracht.

Ten aanzien van de klacht tegen aangeklaagde 1 heeft mr. R.P. Baetens voorop gesteld dat hetgeen klager stelt bevestigd noch ontkend kan worden. Er zijn geen andere klachten tegen aangeklaagde 1 bekend bij de Congregatie, de Klachtencommissie of de Commissie Deetman. Het enkele verhaal van klager is onvoldoende om zijn klacht tegen aangeklaagde 1 gegrond te kunnen verklaren nu het aan enige vorm van steunbewijs ontbreekt.

Hij concludeert dan ook dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt.

Ten aanzien van de klacht tegen aangeklaagde 2 verzoekt mr. R.P. Baetens de klacht niet-ontvankelijk te verklaren, omdat niet duidelijk is welke persoon klager voor ogen heeft.

4. De beoordeling

Algemeen

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Ten aanzien van aangeklaagde 1

4.3. Er zijn ongeveer 57 jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde 1 verwijt zich hebben afgespeeld. Nu niet bekend is of aangeklaagde 1 nog in leven is, zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenis die klager schetst heeft plaatsgevonden. Eenmaal heeft aangeklaagde 1 klager gedwongen bij haar onder de douche te komen staan. Klager moest vervolgens de schaamstreek van aangeklaagde 1 met zijn handen wassen en een stuk zeep wassen, waarbij klager met zijn vinger(s) in de vagina van aangeklaagde 1 kwam.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door een schriftelijke verklaring van [naam], klinisch psycholoog/psychotherapeut d.d. [datum], waarin zij schrijft dat klager in de periode van april [jaartal] tot juni [jaartal] bij haar in behandeling is geweest. Tijdens deze behandeling heeft klager melding gemaakt van seksueel misbruik in zijn jeugd tijdens zijn verblijf in een kindertehuis. Ook heeft de Klachtencommissie acht geslagen op een schriftelijke verklaring van [naam], registerpsycholoog NIP/Gezondheidszorg, waaruit volgt dat klager vanaf [datum] tot [datum] in therapie is geweest bij [registerpsycholoog]. Klager had zich gemeld met PTSS-klachten naar aanleiding van aandacht in de media met betrekking tot seksueel misbruik binnen de Kerk. Tussen zijn zesde en elfde werd hij herhaaldelijk seksueel misbruikt, aldus de schriftelijke verklaring van [registerpsycholoog]. Ten behoeve van zijn therapie bij [registerpsycholoog] heeft klager een schema gemaakt met daarin een omschrijving van dingen die in zijn jeugd gebeurd zijn, waaronder het wassen van de geslachtsdelen van aangeklaagde 1. Tenslotte draagt de schriftelijke verklaring van [naam] d.d. [datum] bij aan de aannemelijkheid van de klacht van klager. Mevrouw [naam] was tussen januari [jaartal] en december [jaartal] leidinggevende op de [instituut] waar klager [werkte]. Uit haar schriftelijke verklaring volgt dat het haar gedurende deze jaren duidelijk werd dat klager een moeilijke jeugd heeft gehad en dat aangeklaagde daar wat mee te maken had.

Een en ander in onderlinge samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde 1.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde 1 met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas negen jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde 1 is uitgetreden en niet bekend is of zij nog in leven is, kunnen tegen haar geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Ambtshalve merkt de Klachtencommissie op dat klager zich bij een gegrondverklaring van zijn klacht jegens aangeklaagde 1 door de kerkelijk gezagsdrager kan wenden tot de Compensatiecommissie voor het verkrijgen van een schadevergoeding.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

4.7. Tijdens de behandeling ter zitting van de klacht van klager tegen aangeklaagde 2, hebben klager noch zijn juridisch adviseur duidelijkheid kunnen verschaffen over de personalia van deze aangeklaagde. Nu niet vaststaat tegen wie dit deel van de klacht van klager zich specifiek richt, is niet voldaan aan de vereisten van artikel 3.2 van de Procedure. Gelet hierop zal de Klachtencommissie adviseren de klacht van klager jegens aangeklaagde 2 niet-ontvankelijk te verklaren.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Zusters van Barmhartigheid om de klacht:

- ten aanzien van aangeklaagde 1 gegrond te verklaren;
- ten aanzien van aangeklaagde 2 niet-ontvankelijk te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 29 mei 2015 door mr. M.D.J. Reenen-Stroebel, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.